
XML

Martin Klíma

Computer Graphics Group

XML – co to je?

XML

eXtensible Markup Language,

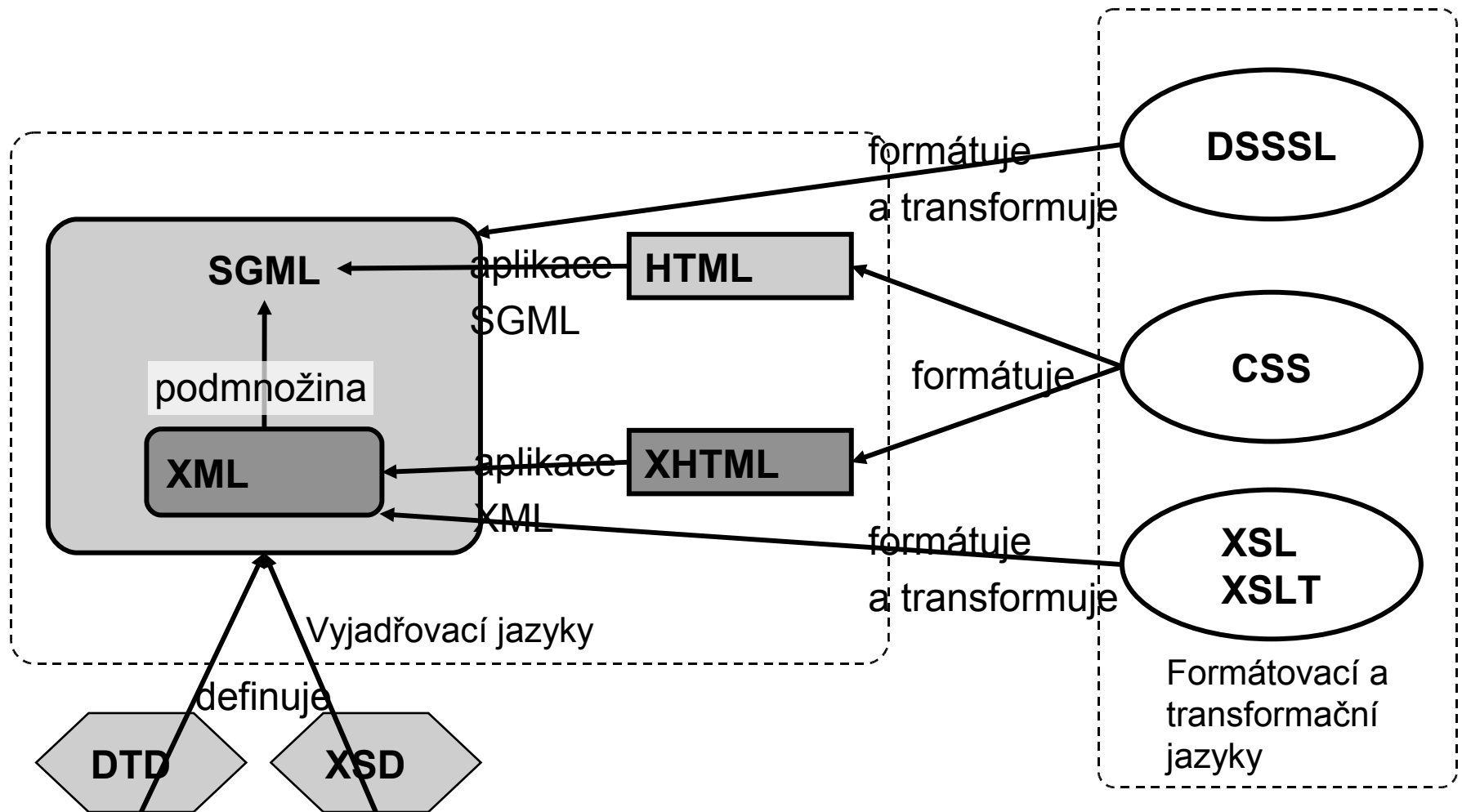
česky rozšiřitelný značkovací jazyk

obecný značkovací jazyk, který byl vyvinut a standardizován konsorciem W3C.

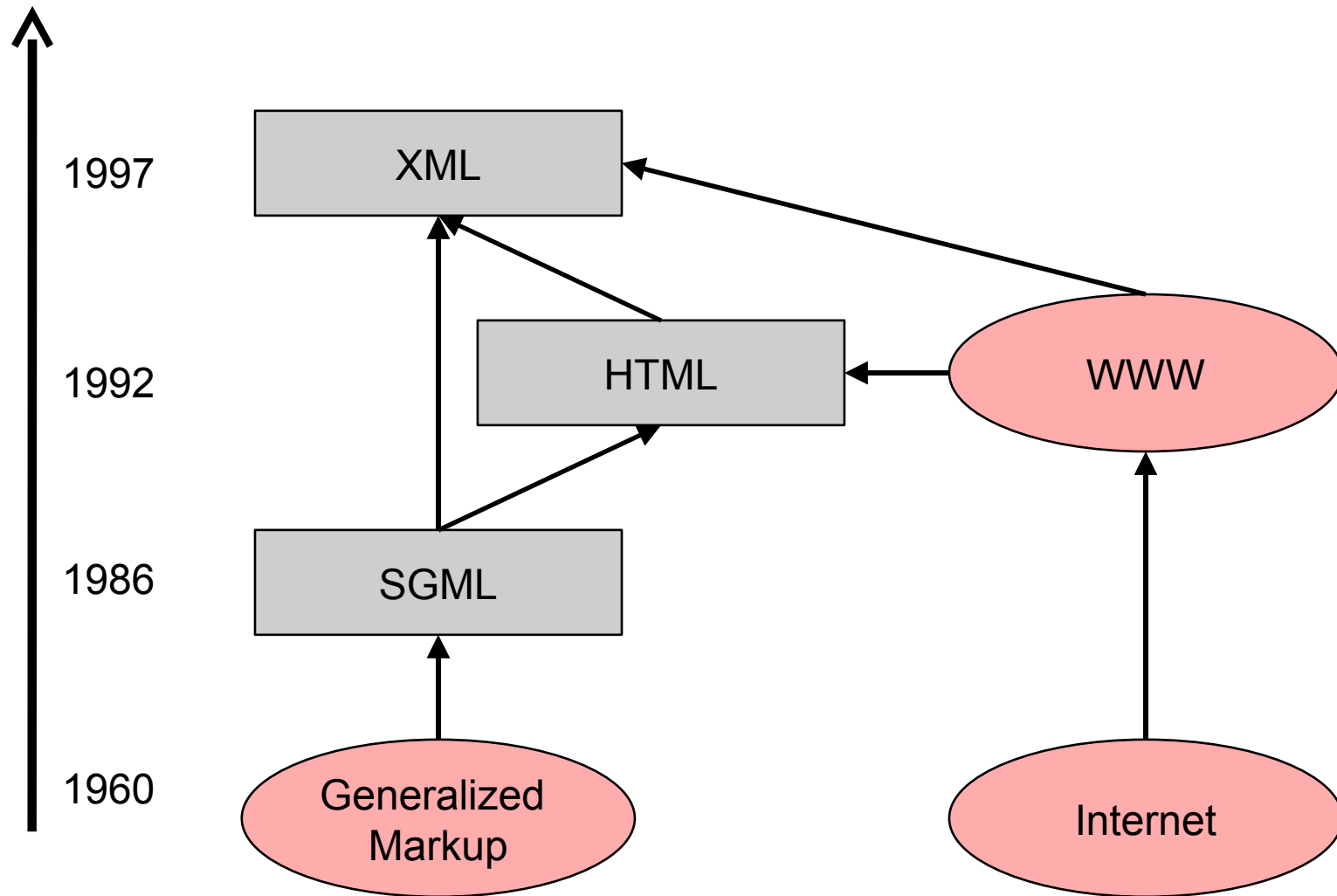
Umožňuje snadné vytváření konkrétních značkovací jazyků pro různé účely a široké spektrum různých typů dat.

HTML a jeho vztah k ostatním jazykům

Historie XML

Související technologie

- **1960** GML (*General Markup Language*) vyvinut v IBM pro přenos dokumentů mezi různými platformami
- **1986** SGML (*Standard General Markup Language*) přijato jako ISO standard. Umí reprezentovat téměř všechny dokumenty, značně složitý
- **1992** HTML (*Hypertext Markup Language*) vyvinuto v CERNu, je to aplikace SGML (definováno pomocí DTD)
- **1997** XML (*eXtensible Markup Language*) zjednodušení SGML pro praktické použití konzorciem W3C

XML - vlastnosti

- Platformově nezávislý
 - textový dokument s pevně definovanými vlastnostmi
- Mezinárodní podpora
 - staví na Unicode, může tedy obsahovat všechny znaky všech národních abeced
 - XML dokument může obsahovat více různých jazyků najednou
- Tagy mají většinou názvy přímo vyjadřující jejich význam
 - XML dokumenty jsou proto dobře čitelné i pouhým okem
- Široká podpora většiny moderních jazyků
 - parseery, kontrola správnosti podle gramatiky

XML - vlastnosti 2

- XML používá hyperlinky
 - XLink, XPointer, XPath
- XSL (XML Stylesheet Language) je jazyk, který definuje, jak se má daný XML dokument transformovat do jiné podoby. Výsledná podoba nemusí být XML.
- CSS (Cascading Style Sheets) jazyk pro formátování dokumentů.
 - CSS se stará o vzhled, zatímco informační obsah a struktura dokumentu je uložena v XML
 - CSS není XML formát
- Automatická kontrola správnosti dokumentů
 - jazyk pro definici struktury dokumentu DTD

Použití XML

- Dokumenty
 - docx, pptx, xlsx, ...
 - XHTML
 - Konverze dokumentů
- B2B (Business to Business)
 - Výměna dat mezi obchodními partnery
 - Požadavek platformové nezávislosti
- Import dat, export dat, viz také B2B
- Webové technologie
- Konfigurační soubory
- ...

Základy jazyka XML

- Nejjednodušší XML dokument

<?xml version="1.0"?>

<pozdrav>

Ahoj

</pozdrav>

Deklarace XML

Začátek kořenového
elementu

Obsah elementu
pozdrav

Konec kořenového
elementu

Části XML dokumentu

- Deklarace XML

`<?xml version="1.0" encoding="ISO-8859-2" standalone="yes"?>`

XML
Dokument

Verze XML

Použité
kódování

Příznak
samostatnosti

- Deklarace je povinná

Části XML dokumentu

Každý XML dokument **MUSÍ** mít právě jeden kořenový element

- nesmí tedy mít žádný nebo více než jeden

```
<?xml version="1.0"?>
```

```
<pozdrav>
```

```
Ahoj
```

```
</pozdrav>
```

Kořenový element

```
<pozdrav>
```

```
Ahoj podruhé
```

```
</pozdrav>
```

Neplatné XML, 2
kořenové elementy

Elementy

```
<?xml version="1.0"?>
```

Začátek (kořenového)
elementu **dokument**

```
<dokument>
```

Začátek elementu
paragraf

```
<paragraf>
```

```
text text text
```

```
blablabla
```

```
</paragraf>
```

Konec elementu
paragraf

```
<oddelovac />
```

Prázdný element
oddelovac

```
<paragraf>
```

```
další text
```

```
blablabla
```

```
</paragraf>
```

Začátek elementu
paragraf

```
</dokument>
```

Konec (kořenového)
elementu **dokument**

Konec elementu
paragraf

Elementy

- Elementy musí být ukončeny
`<body> </body>`
- Pokud je element prázdný, je hned ukončen
`
`
- Elementy se mohou vnořovat ale ne křížit

`<?xml version="1.0"?>`

`<dokument>`

``

`<paragraph>`

`text text text`

``

`</paragraph>`

`</dokument>`

! křížení tagů

Komentáře

Komentáře mají tento tvar:

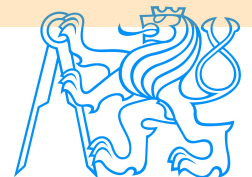
```
<!-- zde je text  
      komentáře -->
```

Komentáře musí následovat až
za XML deklarací

Komentáře nesmí být uvnitř
tagů

```
<dokument <!--  
      komentář 1 --> >  
</dokument>
```

```
<?xml version="1.0"?>  
<!-- komentář 1 -->  
<dokument>  
  <paragraf>  
    text text text  
    blablabla  
  </paragraf>  
  <oddelovac />  
  <paragraf>  
    <!-- komentář 2 -->  
    další text  
    blablabla  
  </paragraf>  
</dokument>
```


Znaky

- Data uložená v XML souborech je nutné kódovat

&	&
<	<
>	>
"	“
'	‘

Znaky II

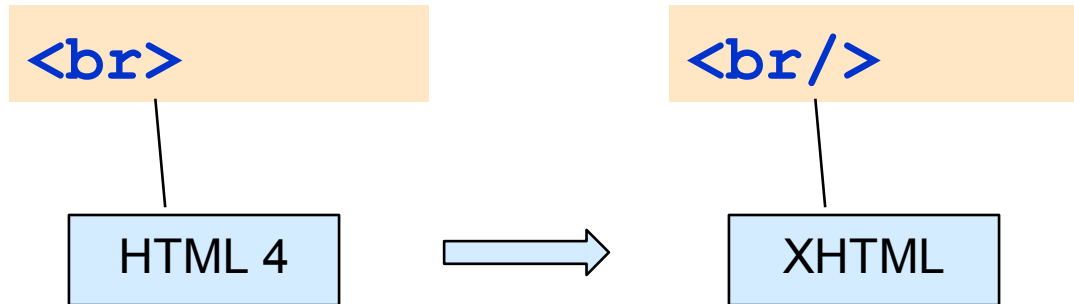
- Při vkládání velkých objemů dat může být kódování nepohodlné
- Řešení: CDATA

```
<dokument>  
<![CDATA[  
dady si můžu dělat co chci a je to ok < blabla>  
]]>  
</dokument>
```


Tagy

- Tagy = značky mají jméno
- Jméno musí začínat písmenem nebo znakem _
- Jsou case-sensitive!
- Všechny tagy musí být uzavřené
- Pokud tag není párový, musí se uzavřít sám v sobě

Atributy

- Tagy mohou mít atributy
- Tag může mít 0 a více atributů

```
<?xml version="1.0"?>
<dokument>
  <paragraf jazyk="CZ" zarovnani="vlevo">
    text text text
  </paragraf>
  <oddelovac />
  <paragraf jazyk="EN">
    more text blablabla
  </paragraf>
</dokument>
```


Atributy II

- Pravidla pro jména atributů jsou stejná jako pro jména tagů
- Hodnoty atributů jsou uzavřeny v “ nebo v ‘
- Hodnoty nemají typ, jsou to prostě řetězce

Well – formed dokumenty

XML dokument je well – formed, pokud:

- Má na začátku XML deklaraci
- Elementy obsahující data mají začáteční i koncový tag
- Elementy, které neobsahují data jsou ukončeny />
- Elementy se nesmí křížit
- Hodnoty atributů musí být uzavřeny v “ nebo ‘
- Znaky < a & mohou být použity jenom jako významové znaky
- Nevýznamové znaky musí být zakódovány

Formátování - CSS

- XML definuje obsah, ne formátování
- Formátování je obsaženo v jiné struktuře: CSS

```
<?xml version="1.0"?>
```

```
<?xml-stylesheet type="text/css" href="formatovani.css"?>
```

```
<dokument>
```

```
  <paragraf>
```

```
    text text text
```

```
  </paragraf>
```

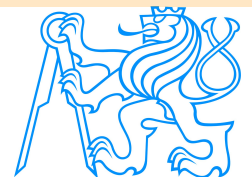
```
  <oddelovac />
```

```
  <paragraf>
```

```
    další text blablabla
```

```
  </paragraf>
```

```
</dokument>
```


Zobrazení

Prohlížeč neví, jak
dokument zobrazit

```
<?xml version="1.0" ?>
```

```
- <dokument>
```

```
  <paragraf>text text text</paragraf>
```

```
  <oddelovac />
```

```
  <paragraf>dalsi text blablabla</paragraf>
```

```
</dokument>
```

S CSS

text text text
dalsi text blablabla

```
paragraf {  
  font-size: 3em;  
  display: block;  
  background-color:  
yellow;  
}
```

viz soubor.xml,
formatovani.css

Computer Graphics Group

Výsledek vykreslení
XML dokumentu

Pravidla pro
zobrazení v souboru
formatovani.css

Definice struktury dokumentu - gramatika

Definuje se pomocí pravidel napsaných v DTD souboru

DTD = Document Type Declaration

DTD specifikuje gramatiku XML souboru

Parsery umí kontrolovat proti této gramatice

XML je **well formatted** pokud neporušuje základní pravidla
formátování

XML je **valid** pokud splňuje pravidla příslušné gramatiky

DTD ELEMENT

ELEMENT definuje strukturu a pořadí, počty elementů v dokumentu

obecná definice

`<!ELEMENT jméno_elementu (obsah_elementu)>`

př.:

`<!ELEMENT paragraf (#PCDATA)>`

Element paragraf
obsahuje volný text

př.:

`<!ELEMENT dokument (paragraf+, oddelovac*)+>`

Element dokument
obsahuje jeden
nebo více paragrafů
a 0 nebo více
oddělovačů

DTD

Tato direktiva říká, že definice struktury tohoto dokumentu je v souboru dokument.dtd

XML

```
<?xml version="1.0"?>
<!DOCTYPE dokument
SYSTEM "dokument.dtd">
<dokument>
  <paragraf>
    text text text
  </paragraf>
  <oddelovac />
  <paragraf>
    blablabla
  </paragraf>
</dokument>
```

DTD (soubor dokument.dtd)

```
<!ELEMENT dokument
(paragraf+, oddelovac*)+>
<!ELEMENT paragraf (#PCDATA)>
<!ELEMENT oddelovac EMPTY>
```

paragraf
obsahuje volný
text, žádný
element

oddělovač
neobsahuje nic,
je prázdný
(empty)

Doctype – externí definice DTD

- DTD může být referována jako externí zdroj
- K určení umístění se používá URL
 - může být relativní či absolutní
 - SYSTEM - pro použití jedním autorem nebo lokálním kolektivem
 - PUBLIC – pro veřejné použití, definuje navíc ještě jméno pro DTD
- V definici je jméno kořenového (root) elementu

DTD

```
<?xml version="1.0"?>
```

```
<!DOCTYPE dokument SYSTEM "dokument.dtd">
```

kořenový
element

klíčové
slovo

URL
gramatiky

```
<?xml version="1.0"?>
```

```
<!DOCTYPE html PUBLIC "-//W3C//DTD XHTML 1.0 Strict//EN"  
"http://www.w3.org/TR/xhtml1/DTD/xhtml1-strict.dtd">
```

kořenový
element

klíčové
slovo

jméno

URL
gramatiky

DTD – další možnosti

Element může obsahovat buď jeden, druhý nebo třetí element

Př. element **grafika** obsahuje jeden z těchto elementů:

obrazek nebo **symbol** nebo **animace**

V DTD to vyjádříme takto:

```
<!ELEMENT grafika (obrazek|symbol|animace)>  
<!ELEMENT obrazek EMPTY>  
<!ELEMENT symbol EMPTY>  
<!ELEMENT animace EMPTY>
```


DTD – další možnosti pokačování XML dokument

```
<?xml version="1.0"?>
```

```
<!DOCTYPE dokument SYSTEM "dokument_graficky.dtd">
```

```
<dokument>
```

```
  <paragraf>
```

```
    text text text
```

```
    <grafika>
```

```
      <obrazek/>
```

```
    </grafika>
```

```
  </paragraf>
```

```
  <oddelovac/>
```

```
  <paragraf>
```

```
    další text blablabla
```

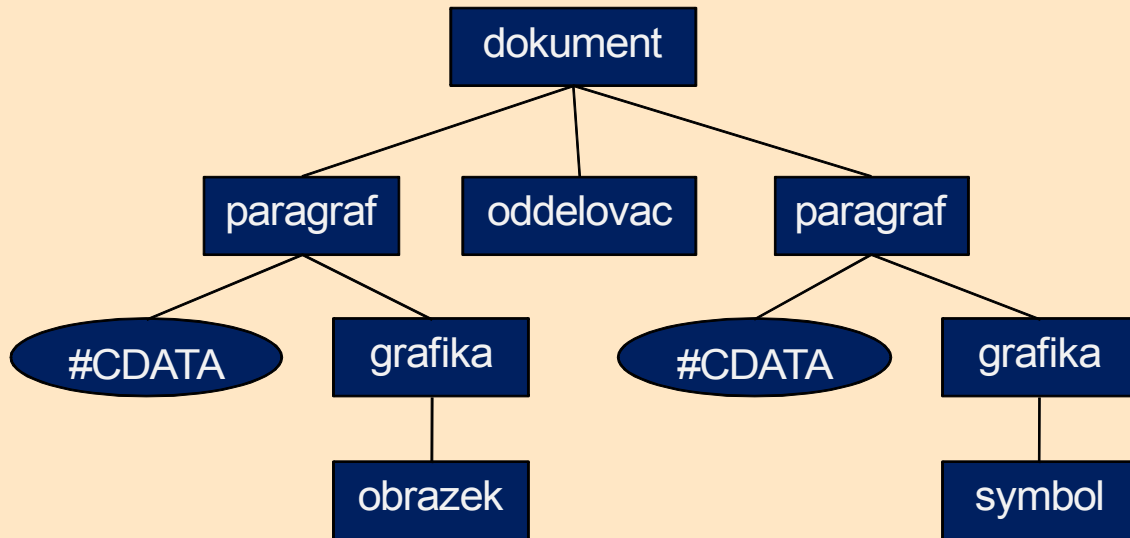
```
    <grafika>
```

```
      <symbol/>
```

```
    </grafika>
```

```
  </paragraf>
```

```
</dokument>
```

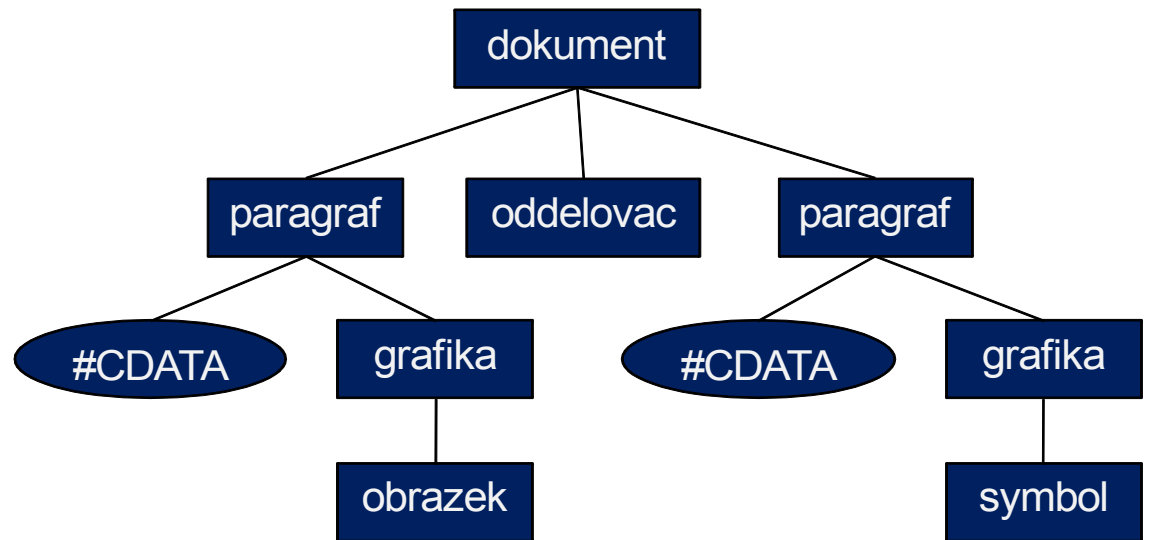

DTD – další možnosti pokačování DTD

```
<!ELEMENT dokument (paragraf+, oddelovac*)+>
<!ELEMENT paragraf (#PCDATA|grafika)*>
<!ELEMENT oddelovac EMPTY>
<!ELEMENT grafika (obrazek | symbol | animace)>
<!ELEMENT obrazek EMPTY>
<!ELEMENT symbol EMPTY>
<!ELEMENT animace EMPTY>
```

Mix #PCDATA a
Element

Možnosti

DTD a entity

- Entita je nějaká jednotka, která má svůj identifikátor v XML dokumentu a je možné jí rozvinout

Př.:

```
<!ENTITY CVUT "České vysoké učení technické">
```

jméno

rozvinutí

```
<?xml version="1.0"?>
<!DOCTYPE dokument SYSTEM "entity.dtd">
<dokument>
  <paragraf>
    text text text &CVUT;
    <grafika>
      <obrazek/>
    </grafika>
  </paragraf>
</dokument>
```

použití
entity

DTD – předdefinované entity

&	&
<	<
>	>
"	“
'	‘

```
<!ENTITY lt "&#38;#60;">  
<!ENTITY gt "&#62;">  
<!ENTITY amp "&#38;#38;">  
<!ENTITY apos "&#39;">  
<!ENTITY quot "&#34;">
```


DTD – externí entity

Za entity můžeme prohlásit celý XML soubor.

Př.: (soubor podpis.xml)

```
<?xml version="1.0"?>
<podpis>
  <copyright>Martin Klima</copyright>
</podpis>
```

V DTD pak můžeme tento soubor nazvat entitou

```
<!ENTITY SIG SYSTEM "podpis.xml">
```

```
<?xml version="1.0" standalone="no"?>
<!DOCTYPE dokument SYSTEM "entity_podpis.dtd">
<dokument>
  <paragraf>
    text text text &SIG;
    <grafika>
      <obrazek/>
    </grafika>
  </paragraf>
</dokument>
```


Computer Graphics Group

viz
podpis.xml

DTD a atributy

Předpokládejme, že chceme odstavci přiřadit nějaké atributy a jejich možné hodnoty. Zeleně je označena **default** hodnota. Řekněme, že atribut zarovnání je **povinný**.

- zarovnání: **vlevo**, vpravo, doprostřed
- id: identifikátor obsahující jakýkoli řetězec
- radkování: **1**, 2, 3,
- odsazení: jakékoli číslo, nepovinný atribut

```
<?xml version="1.0"?>
<!DOCTYPE dokument SYSTEM "atributy.dtd">
<dokument>
    <paragraf zarovnani="vlevo" id="p1"
radkovani="1">
        text text text
    </paragraf>
</dokument>
```


Atributy musí být zapsány v DTD

Zápis v DTD

...

...

...

```
<!ATTLIST paragraf
    zarovnani CDATA "vlevo"
    id        CDATA  #REQUIRED
    radkovani CDATA  "1"
    odsazeni  CDATA  #IMPLIED
>
```

Atributy elementu
paragraf

Atribut zarovnani
má default hodnotu
"vlevo"

Atribut id je povinný

Atribut odsazeni je
nepovinný a nemá
default hodnotu

DTD – typy atributů

CDATA	jakýkoli text
Výčet	výčet možných hodnot
ID	jednoznačný identifikátor v rámci dokumentu
IDREF	hodnota ID atributu nějakého elementu
NMTOKEN	XML jméno (NameChar)+
NMTOKENS	více XML jmen oddělených čárkou
IDREFS	více IDček elementů oddělených čárkami
ENTITY	jméno entity deklarované v DTD
ENTITIES	jména více entit oddělená čárkami
NOTATION	jméno notace deklarované v DTD

namechar ::= Letter | Digit | '.' | '-' | '_' | ':' | CombiningChar | Extender

DTD Atributy - výčet

Zpět k požadavku na atribut **zarovnani**

zarovnání: **vlevo**, vpravo, doprostred

Zde nechceme, aby byl přípustný jiný atribut než vyjmenovaný a default je vlevo

```
...  
...  
<!ATTLIST paragraf  
    zarovnani (vlevo | vpravo | doprostred) "vlevo"  
    id        CDATA #REQUIRED  
    radkovani CDATA "1"  
    odsazeni  CDATA #IMPLIED  
>
```

Výčet možných hodnot
atributu zarovnani

Default hodnota atributu
zarovnani

Jmenné prostory (namespaces)

- Umožňují používat několik druhů značek v jednom dokumentu
- Značky mohou mít stejná jména, ale díky namespace je dokážeme rozlišit

Namespace - příklad

- Dvě různé tabulky
- Každá vychází z jiné definice
- Liší se tedy strukturou

```
<table>  
  <tr>  
    <td>Apples</td>  
    <td>Bananas</td>  
  </tr>  
</table>
```

```
<table>  
  <name>African Coffee Table</name>  
  <width>80</width>  
  <length>120</length>  
</table>
```


Mohu tyto tabulky dostat do jednoho dokumentu?

- 2 možnosti
 - použít prefix
 - použít namespace

```
<h:table>  
  <h:tr>  
    <h:td>Apples</h:td>  
    <h:td>Bananas</h:td>  
  </h:tr>  
</h:table>
```

```
<f:table>  
  <f:name>African Coffee Table</f:name>  
  <f:width>80</f:width>  
  <f:length>120</f:length>  
</f:table>
```


Namespaces - zápis

- pomocí atributu `xmlns:prefix`
- hodnota je URI jmenného prostoru

Prefix xml a xmlns jsou rezervované

```
<h:table xmlns:h="http://www.w3.org/TR/html4/">
  <h:tr>
    <h:td>Apples</h:td>
    <h:td>Bananas</h:td>
  </h:tr>
</h:table>
```

```
<f:table xmlns:f="http://www.w3schools.com/furniture">
  <f:name>African Coffee Table</f:name>
  <f:width>80</f:width>
  <f:length>120</f:length>
</f:table>
```


Default namespace

- Pokud nadřazenému elementu řeknu, v jakém je jmenném prostoru, jeho potomci jsou v něm také

```
<table xmlns="http://www.w3.org/TR/html4/">
  <tr>
    <td>Apples</td>
    <td>Bananas</td>
  </tr>
</table>
```

```
<table xmlns="http://www.w3schools.com/furniture">
  <name>African Coffee Table</name>
  <width>80</width>
  <length>120</length>
</table>
```


Namespace - definice

```
<?xml version="1.0"?>
<xsl:stylesheet
  xmlns:xsl="http://www.w3.org/XSL/Transform/1.0"
  xmlns:html="http://www.w3.org/TR/REC-html40">
  <xsl:template match="PERIODIC_TABLE">
    <html:html>
      <xsl:apply-templates/>
    </html:html>
  </xsl:template>
  <xsl:template match="ATOM">
    <html:p>
      <xsl:apply-templates/>
    </html:p>
  </xsl:template>
</xsl:stylesheet>
```

Definuje použité
namespace

Reference

<http://www.xml.com/>

<http://www.biztalk.org/>

<http://www.xml.org/>

<http://www.oasis-open.org/cover/>

<http://zvon.vsch.tcz/>

<http://www.xmlsoftware.com/>

<http://www.w3.org/XML/>

<http://www.wapserver.cz/>

Computer Graphics Group

XSL Transformace

- Extensible Style Language
 - jazyk pro transformaci a formátování XML dokumentů
- Transformace dokumentů je založena na jeho stromové struktuře
- Definujeme pravidla pro manipulaci s jednotlivými strukturami
- Výstup může být jiný XML dokument nebo jiný typ dokumentu (např. transformace z XHTML do HTML nebo PDF)

Objekty v XML

1. Kořen (root)
2. Elementy
3. Text
4. Atributy
5. Jmenné prostory (namespaces)
6. Instrukce
7. Komentáře

Příklad – seznam studentů

Zdrojový XML dokument

```
<?xml version="1.0" encoding="UTF-8"?>
```

```
<studenti>
```

```
  <student>
```

```
    <jmeno>Martin</jmeno>
```

```
    <prijmeni>Klima</prijmeni>
```

```
    <adresa>
```

```
      <ulice>Horalkova 12</ulice>
```

```
      <mesto>Praha</mesto>
```

```
      <psc>120 00</psc>
```

```
    </adresa>
```

```
  </student>
```

```
  <student>
```

```
    <jmeno>Jaroslav</jmeno>
```

```
    <prijmeni>Vomacka</prijmeni>
```

```
    <adresa>
```

```
      <ulice>Neknubova 100</ulice>
```

```
      <mesto>Brno</mesto>
```

```
      <psc>602 00</psc>
```

```
    </adresa>
```

```
  </student>
```

```
</studenti>
```

Tento dokument
chceme dostat do
HTML tabulky

Napišeme XSL transformaci, která to dokáže

```
<?xml version="1.0" ?>
<xsl:stylesheet version="1.0"
xmlns:xsl="http://www.w3.org/1999/XSL/Transform">
```

```
<xsl:template match="studenti">
  <html>
  <body>
    <table border="1">
      <tr>
        <th>Jmeno</th>
        <th>Prijmeni</th>
        <th>Mesto</th>
      </tr>
      <xsl:apply-templates/>
    </table>
  </body>
</html>
</xsl:template>

<xsl:template match="student">
  <tr>
    <td>
      <xsl:value-of select="jmeno"/>
    </td>
    <td>
```